

Lucjan Gluza

Przedstawiciele polskiej adwokatury z wizytą w Bułgarii

Palestra 10/11(107), 51-56

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wszyscy adwokaci wykonujący praktykę prywatną. Nie jest to »zespół« w naszym wydaniu, ponieważ każdy z adwokatów pracuje tam we własnym imieniu i we własnej kancelarii. Aparat administracyjny Kolegium załatwia jednak za niego wszystkie sprawy urzędowe: pisze pozwы, wysyła korespondencję, załatwia opłaty i wykonuje całą robotę kancelaryjną. W zamian odciąga z wpływów adwokata 40% na pokrycie tych wszystkich kosztów oraz na rezerwę, z której wypłacane są zasiłki socjalne dla adwokatów w wypadku choroby lub niezdolności do pracy. Pozostałe 60% wpływów adwokat otrzymuje do swojej dyspozycji. W Rostocku, gdzie na 180 tysięcy mieszkańców jest 9 adwokatów, przeciętny miesięczny zarobek adwokata wynosi 1 200 — 1 500 marek netto (około 6 — 7,5 tysięcy złotych przy większej sile kupna niż w Polsce). Zdumiała nas tak mała liczba adwokatów w tak wielkim mieście. Odpowiedź była prosta: baza działalności adwokata jest mocno ograniczona. W zakładach pracy są radcowie (justitiariusze). Ze wsi spraw prawie że nie ma, bo w NRD wieś jest w 100% skolektywizowana. Część spraw spornych typu gospodarczego jest więc rozpatrywana przez komisje rozjemcze, a część typu prywatno-skarżowego przez sądy i komisje społeczne. Do adwokata trafiają sprawy kryminalne, rozwodowe, alimentarne. Nie jest ich dużo, skoro 9 adwokatów rostoczkich nie uskarża się na nadmiar pracy”.

Tyle wyjątek z interesującego reportażu. Należałoby dodać, że nie jest obojętne dla warsztatu pracy adwokata w NRD, iż w kraju naszego sąsiada nadal obowiązuje (z nielicznymi zmianami) kodeks cywilny z 1896 r. z arcybogatym bagażem komentatorskim i orzecznictwem, oraz że stosunki społeczno-gospodarcze w NRD cechuje daleko idące uspołecznienie środków produkcji i wysoka dyscyplina społeczna.

8. Z przedstawionego w artykule adw. J. Chmielnikowskiego i z niniejszego opracowania obrazu adwokatury w NRD widać, jak różnie jest w NRD i w Polsce ukształtowany jej ustrój i warunki pracy adwokatów. Członkostwo w naszym zespole adwokackim i członkostwo w kolegium adwokatów w NRD, tak na pozór analogiczne, jest w istocie odmiennym co do treści, a nawet co do formalnego powiązania prawnym rozwiązaniem sposobu zrzeszania się ludzi w celu wykonywania tego samego zawodu.

Interesujące będzie śledzenie wyników reformy, jaką w NRD przygotowuje się w dziedzinie formowania na nowo ustroju adwokatury w państwie socjalistycznym.

LUCJAN GLUZA

Przedstawiciele polskiej adwokatury z wizytą w Bułgarii

Na zaproszenie dziekana Rady Kolegium Adwokackiego w Sofii, Atanasa Armanowa, bawiła w Bułgarii w dniach od 18 września do 25 września 1966 r. delegacja polskiej adwokatury. W skład delegacji, której przewodniczył Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, adw. dr Stanisław Godlewski, weszli: dziekan warszawskiej Rady Adwokackiej adw. Zygmunt Skoczek, dziekan wrocławskiej Rady Adwokackiej adw. Jan Chmielnikowski oraz sekretarz POP-PZPR przy Warszawskiej

Izbie Adwokackiej i zarazem członek Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Lucjan Gluza.

Celem wizyty była przede wszystkim wymiana doświadczeń w zakresie pracy i organizacji adwokatury bułgarskiej i adwokatury polskiej. Tym też zagadnieniom poświęcone były konferencje naszej delegacji z Radą Kolegium Adwokackiego w Sofii, Podstawową Organizacją Partyjną przy Sofijskim Kolegium Adwokackim oraz z Radami Kolegium Adwokackiego w Warnie i w Błagojewgradzie.

Problematykę obu adwokatów omawiano również na audyencji u Ministra Sprawiedliwości Daskałowej oraz w czasie wizyty u Prezesa Sądu Okręgowego w Sofii Bajczewa.

W toku odbytych konferencji koledzy bułgarscy przekazali naszej delegacji wiele informacji na temat pracy i organizacji bułgarskiej adwokatury.

W Bułgarii obowiązuje obecnie dekret o adwokaturze z dnia 10 czerwca 1952 r. z późniejszymi zmianami (z roku 1955 i 1958).

Adwokatura bułgarska znajduje się w przededniu reformy. Dlatego też przekazane przez naszą delegację informacje o strukturze organizacyjnej polskiej adwokatury stanowią dla bułgarskich kolegów poważny materiał porównawczo-legislacyjny.

Adwokaci bułgarscy wykonujący zawód nie mogą podejmować innych prac zarobkowych. Zakaz ten nie dotyczy adwokatów pracujących naukowo na stanowiskach profesorów lub docentów Instytutu Prawa Bułgarskiej Akademii Nauk oraz adwokatów pełniących funkcję z wyboru.

Dekret z 1952 r. wprowadza zasadę, że adwokaci wykonują zawód w zespołach. Od zasady tej istnieją jednak liczne wyjątki. W małych bowiem miastach, gdzie liczba adwokatów nie przekracza sześciu osób, a minister sprawiedliwości nie zarządził stworzenia tam zespołu, adwokaci pracują indywidualnie. Dla tych adwokatów klienci wpłacają honoraria do kasy sądu ludowego (odpowiednik naszego sądu powiatowego), który wypłaca potem miesięczne uposażenia adwokackie.

Zespołem kieruje sekretarz, którego mianuje — na czas nieograniczony — rada kolegium adwokackiego spośród członków danego zespołu. Sekretarz sprawuje ogólny nadzór nad zespołem, kieruje klientów do poszczególnych adwokatów, ustala wysokość honorarium w ramach obowiązującej taksy, sprawuje nadzór nad poziomem pracy zawodowej adwokatów i szkoleniem aplikantów.

Zespół stanowi miejsce pracy adwokatów. Poza lokalami zespołów istnieją jeszcze tzw. kantory, w których urzędują sekretarze. Tu przyjmują oni klientów, a następnie kierują ich do poszczególnych adwokatów.

O wyborze danego adwokata decyduje klient.

Sprawami finansowymi zespołu kieruje kasjer, którego również mianuje rada kolegium adwokackiego spośród członków zespołu. Funkcje sekretarza i kasjera są płatne, z zachowaniem jednak przez nich prawa do wykonywania praktyki adwokackiej.

W Sofii jest 800 praktykujących adwokatów, którzy pracują w 11 zespołach, liczących po 70—80 członków. Zespoły podzielone są na 8—10-osobowe grupy szkoleniowe. Zadaniem tych grup jest organizowanie posiedzeń dyskusyjnych na tematy zawodowe oraz sprawowanie nadzoru nad poziomem pracy zawodowej swych członków.

Następnym czynnikiem kontrolującym poziom pracy zawodowej adwokatów są tzw. gabinety metodyczne przy radach kolegiów adwokackich, w skład których

wchodzą najwybitniejsi adwokaci. Gabinety te dzielą się na trzy sekcje: karną, cywilną i administracyjną. Uprawnienia tych gabinetów są bardzo rozległe, gdyż należy do nich:

- 1) przyznawanie adwokatom grup uposażenia;
- 2) nadzór nad poziomem pracy zawodowej;
- 3) przygotowywanie tematów do dyskusji na zebraniach członków całego kolegium;
- 4) omawianie orzeczeń Sądu Najwyższego;
- 5) opracowywanie wniosków i postulatów dotyczących zmian obowiązujących przepisów;
- 6) wydawanie miesięcznika prawniczego pn. „Sprawocznik”;
- 7) organizowanie zebrań szkolnicowych;
- 8) udzielanie wyjaśnień na pytania zgłaszane przez adwokatów na tematy zawodowe.

Prace szkoleniowe wszystkich kolegiów adwokackich koordynuje Wydział do Spraw Adwokatury przy Ministerstwie Sprawiedliwości. Ponadto przy sądach i radach kolegiów adwokackich istnieją komisje społeczne, których zadaniem jest podnoszenie kultury w wymiarze sprawiedliwości.

Naczelne kierownictwo i nadzór nad adwokaturą w Bułgarii sprawuje minister sprawiedliwości.

Terenem działalności bułgarskiego samorządu adwokackiego jest kolegium adwokackie, odpowiadające polskiej izbie adwokackiej. Kolegium jest dobrowolną organizacją wszystkich adwokatów i aplikantów. Kolegia organizowane są w siedzibie sądu okręgowego (odpowiednik naszego sądu wojewódzkiego). Minister sprawiedliwości może jednak powołać kolegium adwokackie przy sądzie ludowym.

Organami kolegium adwokackiego są: rada kolegium i rada kontrolna. Obie rady wybierane są na dwa lata, w wyborach tajnych, przez wszystkich członków kolegium. Rada kolegium jest odpowiednikiem naszej rady adwokackiej, a rada kontrolna naszej komisji rewizyjnej.

Bułgarski samorząd adwokacki nie ma obecnie naczelnego organu. Tym się tłumaczy, dlaczego Sofijska Rada Kolegium Adwokackiego, niejako *primus inter pares*, ma pozycję Rady nadającej kierunek działalności innym radom. Projekt reformy adwokatury przewiduje jednak powołanie takiego organu, który w ogólnym zarysie będzie odpowiadać naszej Naczelnej Radzie Adwokackiej. Dowodzi to, że projektowana reforma zmierza do wzmocnienia samorządu adwokackiego.

Według obecnie obowiązujących przepisów, na listę adwokatów może być wpisany obywatel bułgarski o nieskazitelnej przeszłości, który ukończył studia prawnicze i odbył jednoroczną aplikację adwokacką, zakończoną pomyślnym wynikiem egzaminu.

Wpis na listę i przyjęcie do zespołu adwokatów i aplikantów następuje na podstawie uchwały rady kolegium, zatwierdzonej przez ministra sprawiedliwości.

Aplikant adwokacki dopiero po trzech miesiącach aplikacji może występować przed sądem, i to tylko wraz ze swoim patronem.

Adwokaci przez pierwsze pięć lat swej praktyki nie mogą występować przed Sądem Najwyższym.

Klienci wpłacają honoraria do kasy zespołu na konta poszczególnych adwokatów. W miejscowościach, w których nie ma zespołów (o czym była już wyżej mowa), honoraria są wpłacane do kasy sądu ludowego. Z wpłaconych kwot potrąca się

najpierw koszty utrzymania zespołu i inne obciążenia, które wynoszą łącznie 35%, a następnie wypłaca się adwokatom uposażenia według grup zaszerogowania.

Grup zaszerogowania jest cztery: I — 150 lewów (1 lew = 20 zł), II — 180 lewów, III — 250 lewów, IV — 280 lewów. Należy dodać, że niektóre kolegia adwokackie stosują więcej grup uposażenia. O zaszerogowaniu do poszczególnych grup decyduje staż oraz poziom pracy zawodowej. Poziom pracy ocenia omówiony wyżej gabinet metodyczny przy radzie kolegium.

Wypracowana przez adwokata nadwyżka (ponad uposażenie w jego grupie) pozostaje do jego dyspozycji przez trzy miesiące. W tym czasie adwokat może wyrównywać tą nadwyżką obrót do maksymalnej kwoty albo też zabezpieczyć sobie tą kwotą uposażenie na czas swego urlopu. Po upływie trzech miesięcy nie wykorzystana nadwyżka przechodzi na fundusz socjalny kolegium.

Wszyscy adwokaci są objęci ubezpieczeniem społecznym. Z tego tytułu otrzymują oni zasiłki chorobowe i renty. Oba te świadczenia wypłaca Związek Zawodowy Pracowników Administracji, do którego należą wszyscy adwokaci. Zasiłek chorobowy wynosi 75% uposażenia, a renta — przeciętnie 120 lewów. Uprawnienia do renty starczej mają adwokaci, którzy ukończyli 65 lat życia i mają 25 lat pracy (mężczyźni) albo 55 lat życia i 20 lat pracy (kobiety).

Przeciętny wiek adwokatów bułgarskich wynosi 50 lat. Wielu więc z nich jest już w wieku emerytalnym, ale niechętnie korzystają ze swych uprawnień, gdyż przeciętne zarobki są wyższe od rent.

Adwokatów-kobiet jest 12% w stosunku do ogólnego stanu osobowego bułgarskiej adwokatury.

Substytucje są nieodpłatne. Są one oparte wyłącznie na zasadach współpracy koleżeńskie.

Podobnie jak u nas — istnieje w Bułgarii problem obron z urzędu, z tą jednak różnicą, że poza sprawami o alimenty i o odszkodowanie za nieszczęśliwe wypadki oraz poza sprawami karnymi nieletnich i niepoczytalnych — w każdym wypadku strona ubiegająca się o adwokata z urzędu musi udokumentować, że nie jest w stanie zapłacić honorarium. obrońców z urzędu wyznacza rada kolegium adwokackiego. W razie wygrania sprawy cywilnej sąd zasądza od strony przeciwnej — wraz z kosztami procesu — wynagrodzenie dla adwokata działającego z urzędu. Wynagrodzenie to wpłacane jest do kasy zespołu. Jeżeli klient nie ureguluje honorarium za obronę z urzędu, to obrona ta traktowana jest przez zespół jako praca społeczna.

Przy Sofijskim Kolegium Adwokackim istnieje biuro adwokackie do obsługi cudzoziemców dewizowych. Obejmuje ono swym działaniem całą Bułgarię. Biuro to składa się z adwokatów pracujących w różnych zespołach, uprawnionych przez Radę Kolegium Adwokackiego w Sofii do prowadzenia spraw cudzoziemców dewizowych. Ponadto każdy adwokat może przyjąć i prowadzić sprawę cudzoziemca dewizowego, ale pod warunkiem uzyskania na to zgody owego biura. Honoraria za tego rodzaju sprawy klienci wpłacają do kasy Sofijskiej Rady Kolegium Adwokackiego.

Dochodzenie dyscyplinarne przeciwko adwokatowi może wszcząć minister sprawiedliwości lub rada kolegium adwokackiego. Sprawy dyscyplinarne są rozpatrywane przez trzyosobowe komisje, wybrane spośród członków rady kolegium adwokackiego.

Na rozprawie dyscyplinarnej oskarżenie popiera prokurator, a w sprawach przeciwko członkom rady kolegium — prokurator generalny.

Orzeczenia komisji dyscyplinarnej podlegają — w terminie 7 dni — zaskarżeniu do ministra sprawiedliwości, który orzeczenie to może zmienić.

Komisje dyscyplinarne mogą wymierzać następujące kary: nagane, ostrą nagane, zawieszenie w pracy na jeden rok i wykluczenie z adwokatury. Podkreślić należy, że wykluczony może wrócić do adwokatury po dwu latach.

Ścigania dyscyplinarnego nie można wszcząć po upływie roku od daty dokonania wykroczenia.

Wymierzone kary dyscyplinarne uznaje się za niebyłe, jeżeli w ciągu roku od ich orzeczenia lub odbycia nie zostanie wszczęte przeciwko adwokatowi nowe postępowanie dyscyplinarne.

W wypadku rażącego zaniedbywania obowiązków zawodowych zespół — niezależnie od ścigania dyscyplinarnego — może podjąć uchwałę większością 3/4 głosów o wykluczeniu adwokata z zespołu. Od takiej uchwały przysługuje wykluczonemu prawo odwołania się do rady kolegium adwokackiego w terminie 3 dni.

Przy kolegiach adwokackich istnieją podstawowe organizacje partyjne i koła Związku Ludowego (odpowiednik naszego ZSL). Organizacje te ściśle ze sobą współpracują. POP przy kolegiach są w stałym kontakcie z POP przy sądach i prokuraturach. Poza miastami, w których mieszczą się rady kolegiów adwokackich, adwokaci partyjni należą do POP przy sądach.

Ponadto wszyscy adwokaci należą do Związku Zawodowego Pracowników Administracyjnych i Frontu Jedności Narodu. Wielu adwokatów bardzo aktywnie działa w tych organizacjach, jak również w komisjach przy radach narodowych i w sądach polubownych. Czterech adwokatów zostało wybranych na posłów do parlamentu.

Udzielający nam informacji o działalności adwokackich organizacji partyjnych podkreślali, że adwokatura bułgarska poniosła przed II wojną światową duże ofiary. W gmachu sądów w Sofii mieści się tablica ku czci rewolucjonistów, którzy oddali swe życie w walce. Wśród około 130 wymienionych nazwisk na tej tablicy znaczną większość stanowią adwokaci.

Delegacja nasza spędziła 3 dni w Warnie i w Złotych Piaskach, gdzie miało miejsce spotkanie z kolegami z Warny. Po powrocie do Sofii delegacja zatrzymała się w pięknym domu wypoczynkowym sofijskiej adwokatury, w górach Witoszy. Następnie, razem z kolegami z Sofii delegacja nasza odbyła przepiękną wycieczkę do Rilskiego Monastiru, a w drodze powrotnej podejmowana była obiadem przez Radę Kolegium Adwokackiego w Błagowgradzie.

Wszystkie spotkania i wizyty naszej delegacji w Bułgarii odbywały się w niezwykle serdecznej atmosferze. Cały czas towarzyszył nam wicedziekan Sofijskiego Kolegium Rady Aleksander Dospiewski.

Na szczególnie podkreślenie zasługuje fakt, że nasi sofijscy koledzy nie szczędzili wysiłków, żeby pobyt u nich stał się dla nas pięknym i niezapomnianym przeżyciem, co też w pełni zostało osiągnięte.

Dyskusje i spotkania na tematy zawodowe pozwoliły naszej delegacji zaznajomić się szczegółowo z pracą kolegów bułgarskich i przekazać nasze doświadczenia, co dla obu stron miało niemałe znaczenie. Wizyta ta na pewno przyczyni się do dalszego pogłębienia i poszerzenia wzajemnych stosunków między adwokaturą bułgarską a adwokaturą polską.

Na pożegnalnym spotkaniu z Sofijską Radą Kolegium Prezes Naczelnej Rady

adw. dr Godlewski zaprosił przedstawicieli bułgarskiej adwokatury do złożenia wizyty w Polsce. Zaproszenie to zostało przyjęte. Termin wizyty kolegów bułgarskich zostanie ustalony. Przyjmiemy ich z tradycyjną polską gościnnością.

PROSZĘ O GŁOS

ZBIGNIEW ŁABNO

Wezwanie do wzięcia udziału w sprawie a przerwa biegu przedawnienia

I

Obowiązujący k.p.k. wprowadził w części obejmującej postępowanie procesowe instytucję wezwania do udziału w sprawie. Normują ją przepisy art. 194, 195 i 198 § 1 k.p.c.

Niezależnie od wezwania do udziału w sprawie nowa procedura cywilna utrzymała także instytucję przypozwania. Obie te zasady prawa procesowego znajdują zastosowanie obok siebie, choć trzeba podkreślić, że wezwanie do udziału w sprawie wywiera wpływ na przypozwanie.

Samo znaczenie omawianego wezwania w sprawach, których podstawą są spory wynikające ze stosunku pracy (a zwłaszcza o odszkodowanie z tytułu powstałych niedoborów), omówił dość wyczerpująco M. Piekarski („Praca i Zabezp. Społ.” nr 5, rok 1965). Na tle powołanego artykułu (jego recenzja ukazała się w „Nowym Prawie” nr 9, rok 1965) wysuwa się mogące budzić wątpliwości zagadnienie, czy oraz po upływie jakiego terminu następuje przerwa biegu przedawnienia roszczenia, co do którego sąd wzywa osobę trzecią, nie biorącą dotychczas udziału w procesie, do wzięcia udziału w sprawie.

Kwestią podmiotowej zmiany powództwa, a w związku z nią zagadnieniem przerwy biegu przedawnienia przy wezwaniu do udziału w sprawie zajął się W. Broniewicz (Podmiotowa zmiana powództwa, „Nowe Prawo” nr 1, rok 1966), przedstawiając to zagadnienie jako dyskusyjne.

II

1. Dla udzielenia odpowiedzi na postawione pytanie konieczne jest ustalenie najpierw charakteru procesowego wezwania do udziału w sprawie.

Różni się ono od przypozwania, z którym łączy je pozornie wprowadzenie do zawisłego sporu osoby trzeciej, stojącej dotychczas poza procesem. Celem przypozwania jest oznajmienie sporu (*litis denuntiatio*) osobie trzeciej dla zabezpieczenia się w ewentualnym przeciwko niej procesie regresowym przed zarzutem nie-